

ÚKZÚZ

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Dovozní rostlinolékařská kontrola – snižování rizik zavlékání nebezpečných škodlivých organismů

Vladislav Rašovský, ÚKZÚZ
vladislav.rasovsky@ukzuz.cz

30.5.2017, Brno

Opatření proti šíření organismů

- každá rostlina je provázena organismy, které ji využívají
- organismy doprovází rostliny do nových oblastí
- způsobují škody na produkci, životním prostředí, zdraví lidí
- snaha, jak se vyhnout, zabránit nebo oddálit zavlékání
- rostoucí populace lidstva, globalizace

Jak zasáhnout proti nežádoucím organismům

- agrotechnické postupy a prostředky
- karanténa vůči vybraným organismům – dovozní kontroly

Historie

- *Claviceps purpurea* – hromadné otravy, ergotismus
- Sri Lanka – *Coffea* sp.
- *Phytophthora infestans* – Irsko, 1845
- *Viteus vitifoliae* – Francie, 19. stol.
- *Cryphonectria parasitica* – USA, 1902
- *Ophiostoma ulmi* – USA, 1930
- *Erwinia amylovora*
- *Leptinotarsa decemlineata*, *Diabotica virgifera*
- *Anoplophora glabripennis*

Zařazení pod regulaci

- Příloha č. 1 a 2 vyhlášky
- domácí druhy – velké škody na produkci, účinná opatření jsou pouze preventivní
- „zahraniční druh“ – na jakých rostlinách škodí, rozšíření pěstování plodin, možnosti eradikace, chování v ekocenóze
- ŠO - kde lze těžko odhadovat vývoj, nepředvídatelný

Rostlinolékařské předpisy

- 1929, první dohoda k ochraně rostlin
- 1951 – Mezinárodní úmluva o ochraně rostlin (IPPC) – uplatnění opatření na národní úrovni pro ochranu pěstovaných rostlin
 - nezbytnost mezinárodní spolupráce
 - prevence zavlékání škodlivých organismů
 - nutnost harmonizace zdůvodnění regulace
 - snaha o standardizaci opatření

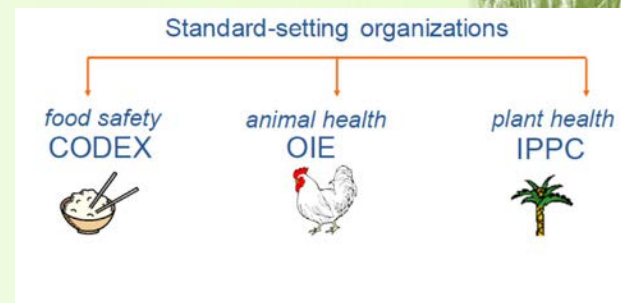
Dovozní kontrola v ČR

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči
- §§ 21-27

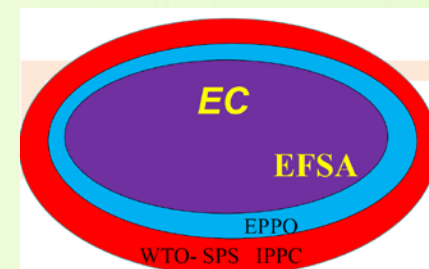
Vyhláška č. 215/2008 Sb.

Vyhláška 221/2002 Sb., zpoplatnění

- směrnice Rady **2000/29/EC** (8.května 2000)
- otevřený systém
- rozhodnutí Rady a Komise
 - dřevo thuja z USA, Kanada
 - dřevo jehličnanů z USA
 - rostliny bonsají – Korea, Japonsko
 - brambory z Kuby
 - rostliny jahodníku z Chile, Argentiny, JAR
 - dřevo dubu z USA
 - emergency decisions – několik desítek různých rozhodnutí

EU (2004)
WTO (1995)
FAO – IPPC (1966)
EPPO

Standardy ISPM – postupy, pokyny a doporučení pro rostlinolékařská opatření

1993, zamezují vzniku paralelních systémů práce, plýtváním kapacit, zjednodušují obchod

- ISPM No. 01 (2006) Phytosanitary principles for the protection of plants and the application of phytosanitary measures in international trade
- ISPM No. 03 (2005) Guidelines for the export, shipment, import and release of biological control agents and other beneficial organisms
- ISPM No. 07 (1997) Export certification system
- ISPM No. 08 (1998) Determination of pest status in an area
- ISPM No. 12 (2001) Guidelines for phytosanitary certificates
- ISPM No. 13 (2001) Guidelines for the notification of non-compliance and emergency action
- ISPM No. 15 (2002) Guidelines for regulating wood packaging material in international trade
 - ISPM No. 15 (2009, 2013) Revised- Regulation of wood packaging material in international trade

0 Úmluva o biologické diverzitě (CBD)

o ochrana biodiversity

o invazní druhy – dovoz, CS

O CITES

Emergency Decisions – omezení dovozu z určitých zemí

Určité plody citrusů z Brazílie - Decision 2013/67/EU

Dřevěný obalový materiál z Číny - Decision (EU) 2017/728

Thrips palmi - Thajsko – Decision 98/109/EC

Některé druhy ovoce a zeleniny z Indie – Decision (EU) 2015/2434

Některá zelenina z Ghany – Decision (EU) 2015/1849

Phyllosticta citricarpa – citrusy z JAR – Decision 2014/422/EU

Ralstonia solanacearum – konzumní brambory z Egypta – Decision 2011/787/EC

Emergency Decisions- prevence zavlékání ŠO

- *Anoplophora chinensis* (Forster): Decision 2012/138/EC
- *Anoplophora glabripennis* (Motschulsky): Decision 2015/893/EU
- *Dryocosmus kuriphilus* Yasumatsu - Decision 2014/690/EU)
- *Epitrix* spp. - Decision 2012/270/EU
- *Gibberella circinata* - Decision 2007/433/EC
- Pinewood nematode - Decision 2012/535/EC
- Pomacea (Perry) - Commission Decision 2012/697/EU
- Potato spindle tuber viroid - Decision 2007/410/EC (repealed by Commission Implementing Decision (EU) 2015/749)
- *Pseudomonas syringae* pv. *actinidae* - Decision 2012/756/EU
- *Rhynchophorus ferrugineus* (red palm weevil) - Decision 2007/365/EC
- *Xylella fastidiosa* 2014; 2015.

Dovoz do EU – místa vstupu

Hamburk
Rotterdam
Terst
Koper
Čierna nad Tisou

Schválená místa určení

- 6 x rostliny – bonsaje
- 3 x osivo
- 2 x dřevo
- 22 x WPM

Dovozní kontroly mimo vstupní místa

- zvláště rizikové komodity – rostliny k pěstování, bonsaje, osivo, dřevo
- dřevěný obalový materiál

Dovoz bonsaje – Japonsko, J. Korea, Čína

Dovoz do ČR – informace pro dovozce

- listovky
- informační letáky
- webové stránky
- materiály na letištích
- el. informace v médiích
- FB, TW
- spolupráce CS
- ČIŽP - CITES

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ
Odbor dovozu a vývozu

KONTAKT:
Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
Hroznová 63/2, 656 06 Brno
Tel.: (+420) 543 548 111
Fax: (+420) 543 548 148
Odbor dovozu a vývozu
Zemědělská 1a
613 00 Brno
Tel.: (+420) 543 110 490
odv@ukuz.cz, ukuz@ukuz.cz

Informace lze získat prostřednictvím
webových stránek www.ukuz.cz
nebo zaslat dotaz na
odv@ukuz.cz

**JAKÉ ROSTLINY
A ROSTLINNÉ PRODUKTY
SI MŮŽETE PŘIVÉZT
Z DOVOLENÉ?**

www.ukuz.cz

10-2015

Dovozní rostlinolékařská kontrola

- a) Kontrola registrace
- b) Kontrola dokladů
- c) Kontrola identity záсылky (integrity)
- d) Kontrola zdravotního stavu

Dovozní kontrola – identifikace zásilky

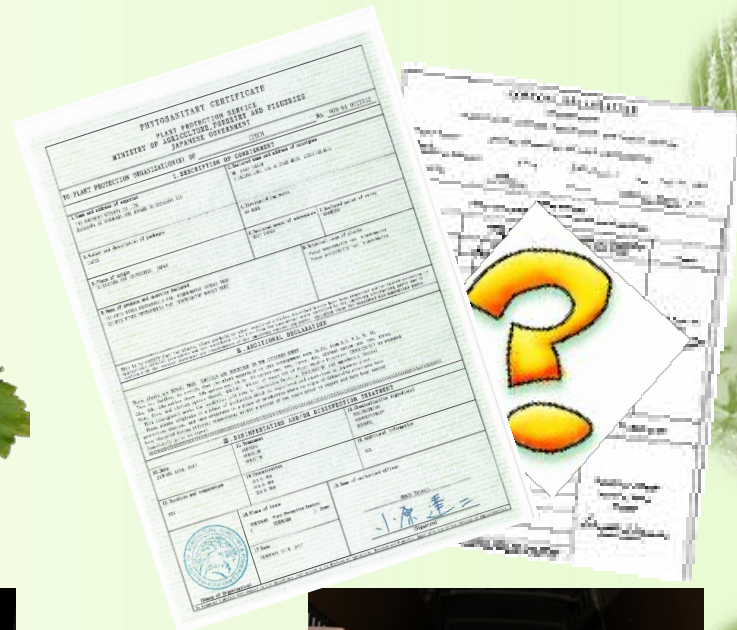
Kontrola identifikace

- správná deklarace zboží

řezané orchideje TH, vinné listy TR

- nedeklarované položky

- množství – nelze ověřit ???

Dovozní kontrola – zdravotní stav

Kontrola zdravotního stavu

-odvislá

- od komodity
 - původu rostlin
 - klimatu
 - geografického rozšíření ŠO
 - specifických informací (EUROPHYT, EPPO, zprávy, zkušenosti)
-
- požerky, miny, otvory, skvrny, hniloba, místa kladení vajíček, larvy, kukly, exkrementy
 - obalový materiál (kukly, larvy, exkrementy)
 - laboratorní rozbor

OVOCE

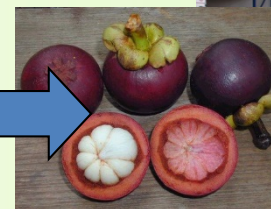
vrstev, houbové choroby

Diospyros

Mangifera

Mangosteen!

(= *Garcinia mangostana*)

Annona

Cydonia

Syzygium

Psidium

Passiflora

***Citrus, Malus, Prunus,
Pyrus,
Ribes, Vaccinium***

ZELENINA + LISTY

- Solanaceae
- povinně nekontrolované

Momordica spp.

DE – zadrženy zásilky s výskytem *Leucinodes* sp.,

vrtalky, třásněnky, motýli

Apium graveolens

Solanum melongena

Ocimum basilicum

ŘEZANÉ KVĚTINY

Řezané květiny – ze všech třetích zemí:

Dianthus

Solidago

Gypsophila

Chrysanthemum

Orchids

Řezané květiny – z neevropských zemí:

Eryngium

Hypericum

Lisianthus

Trachelium

Rosa

Aster

trásněnky, molice, vrtalky, *H. armigera*

ROSTLINY URČENÉ K PĚSTOVÁNÍ

- veškeré škodlivé organismy *Anoplophora chinensis*, háďátka

Kontroly osiv – odběry vzorků

Phaseolus sp., *Solanum lycopersicum*, *Capsicum annuum*, *Allium cepa*
- cibule, *A. schoenoprasum* - pažitka

X. euvesicatoria, viry, viroidy, bakteriózy, háďátka

DŘEVO

dřevo – Coniferales, Quercus sp., exotické dřevo
často USA

ZRNINY

– jen z některých zemí

DŘEVĚNÝ OBALOVÝ MATERIÁL

Bostrychidae

Bursaphelenchus xylophilus – háďátko borovicové

tesařici – *Monochamus* spp., *Anoplophora glabripennis*

Snížená četnost kontrol

- 52 položek
- zahrnuje ovoce, zeleninu, řezané květiny, dřevo
- založena na dobré praxi
- okolo 30 % regul. zásilek může spadat do snížené četnosti
- pravidelná aktualizace
- snížení poplatků

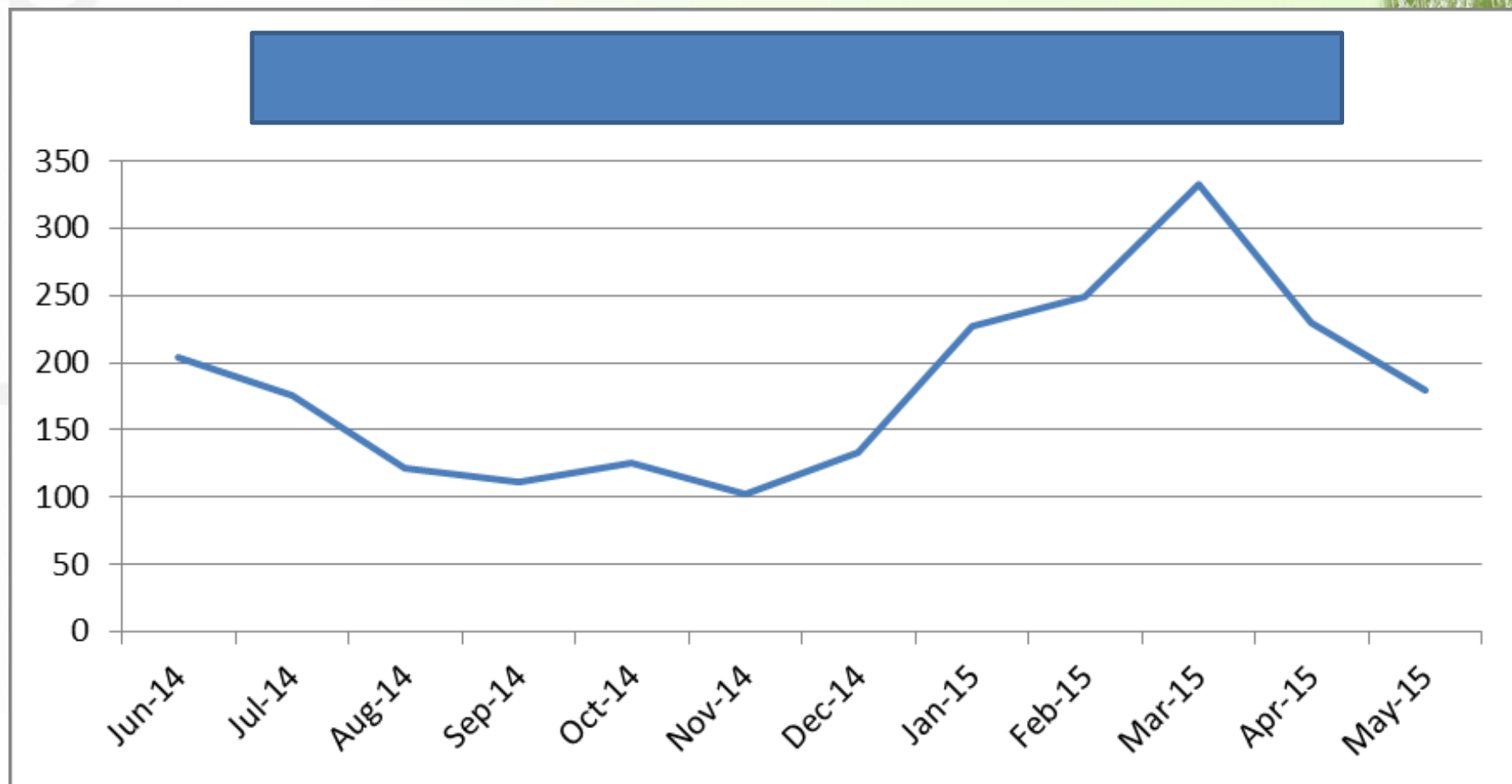

Příklady:

- *Capsicum* - Israel = 5%
- *Citrus* - Uruguay = 75%
- *Mangifera* - Brazil = z 50% zpět na 100%!

Přehled dovozu zásilek v průběhu roku

Dovoz do ČR – výsledek kontrol

➔ 2016 - 2015 kontrol

➔ Původ

➔ 583 Izrael

➔ 409 Kambodža

➔ 177 Thajsko

➔ 110 Vietnam

➔ 241 Kolumbie

➔ 121 Keňa

Typ

➔ 1086 ovoce a zelenina

➔ 422 květiny

➔ **93 mladé rostliny**

➔ **19 osivo**

➔ 173 WPM

➔ 753 Ocimum sp.

Dovozní kontrola - rizika

Problémy:

- převoz rostl. komodit turisty – zakázané komodity, bez RO (USA, AU)
- převoz rostlin pro výzkumné a šlechtitelské účely
- CITES - cargo - bez problémů,
 - turisté (pašeráci)
- komodity, které nepodléhají kontrole, ale nesou ŠO –
listy fazolu Egypt, výskyt Spodoptera sp.
- dovozci netuší, že komodity podléhají kontrole – RU, TH, IZ
- poštovní zásilky a objednávky přes Internet
- obalový materiál, latentní infekce (osivo), půda
- komodity nepodléhající kontrole – nábytek, výrobky ze dřeva
- skryté napadení rostlin

Dovozní kontrola - rizika

- *Xylella fastidiosa*: nové riziko (Emergency Decissions) – výskyt ??
- *Bemisia tabaci* (neevropské populace) = 28.6%
- viry (Plum Pox Potyvirus) a viroidy = 22.2%
- háďátka (hlavně *Pratylenchus* spp. a *Meloidogyne* spp.) = 11.9 %
- Čína (osivo, rostliny, rozmnožovací materiál, Potato Spindle Tuber Viroid, DOM), Sri Lanka, Thajsko, Izrael and Srbsko (PPV - *Prunus* spp.), citrusy (JAR, Brazílie), Indie
- potyviry - *Bemisia tabaci* – evropské populace = 36.8%
- *Phytophthora ramorum* = 33.3%
- NL a DE – rostlinný materiál s výskytem ŠO

Dovozní kontrola - rizika

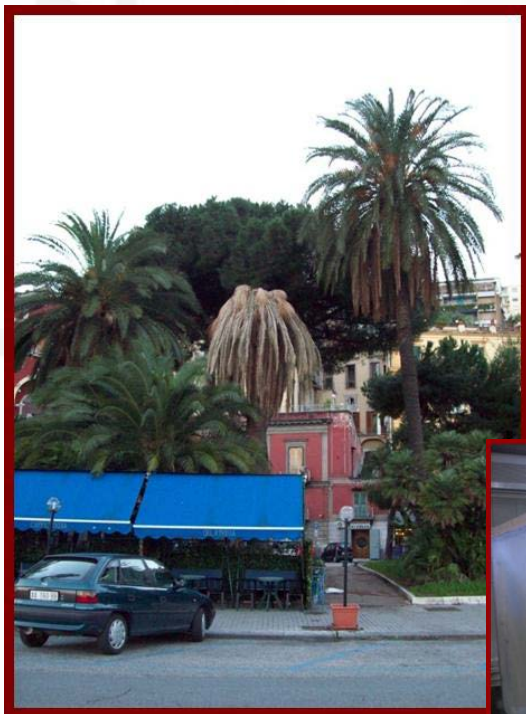
- Citrus greening disease (Candidatus Liberibacter africanus, asiaticus)
- *Spodoptera frugiperda* – široké šíření v Africe (Nigeria, Benin, Togo, Uganda, Ghana, Kongo, JAR, Svazijsko, Zambie, Tanzanie, Zimbabwe), 2016
- *Agrilus planipennis* – USA, regulace
- *Tecia solanivora* – ES, Kanárské ostrovy
- *Puccinia graminis* f. sp. *tritici* – nový virulentní kmen (Evropa, Afrika, Asie)

Dovozní kontrola - rizika

90. léta – ES, později IT, GR, FR
původ Asie

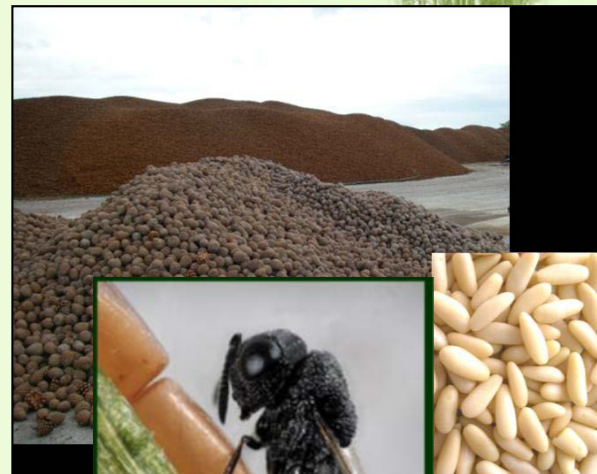

Rhynchophorus ferrugineus

Dovoz palem!!

Leptoglossus occidentalis

Dovozní kontrola - rizika

Bursaphelenchus xylophilus

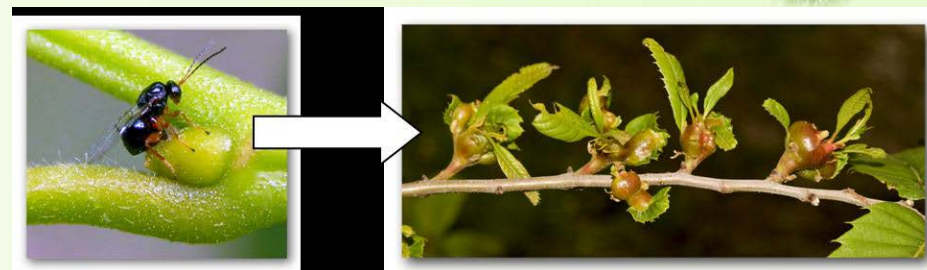
Monochamus galloprovincialis

Dryocosmus kuriphilus – žlabatka

Čína – Korea, Japonsko

1974 USA

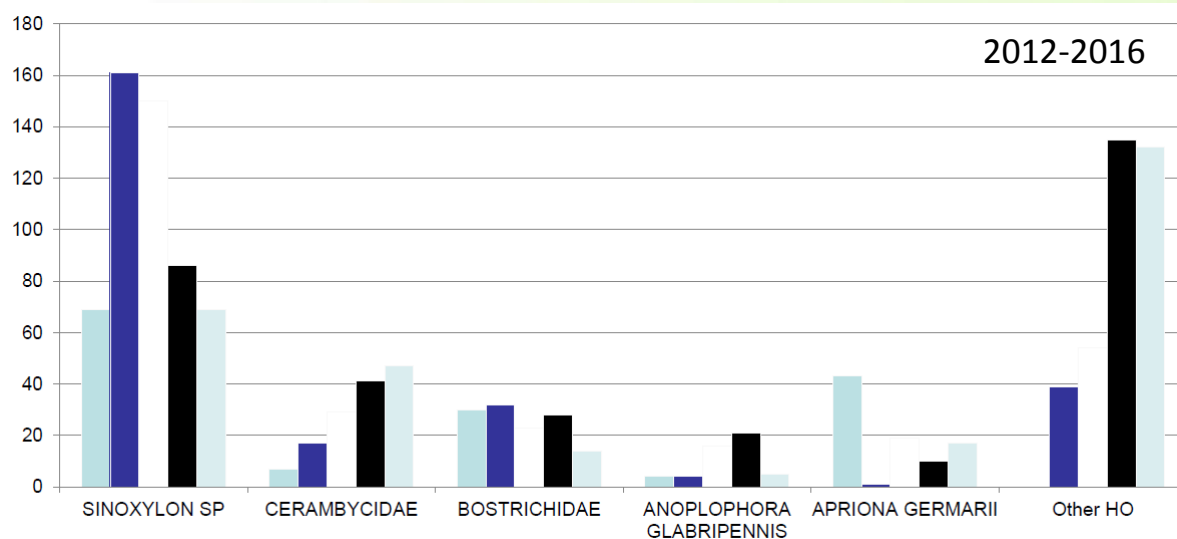
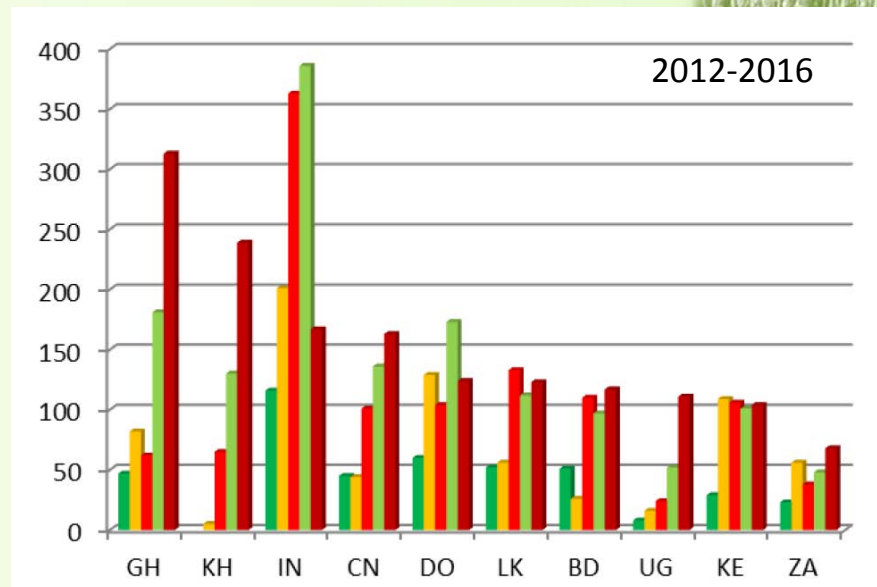
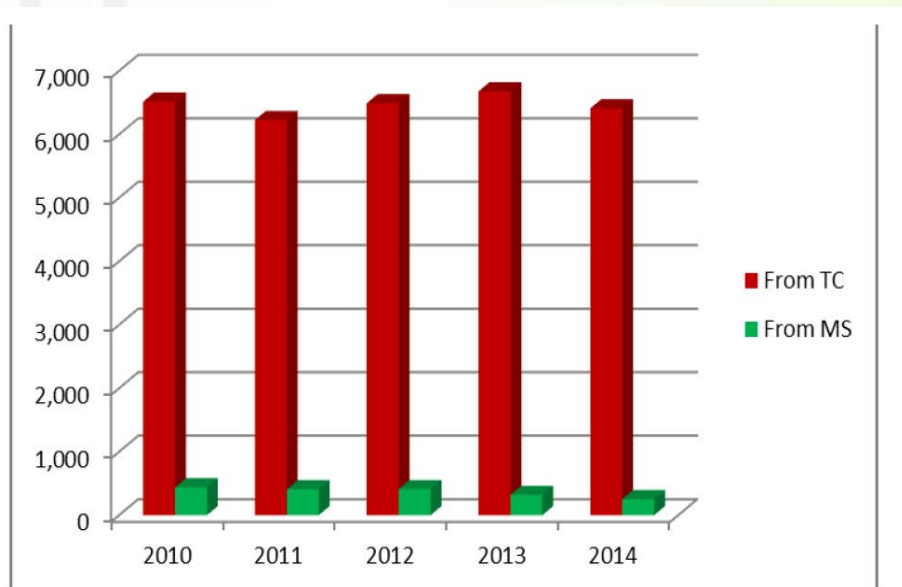
2002 IT, později SI, FR, CH, NL, HU

Torymus sinensis

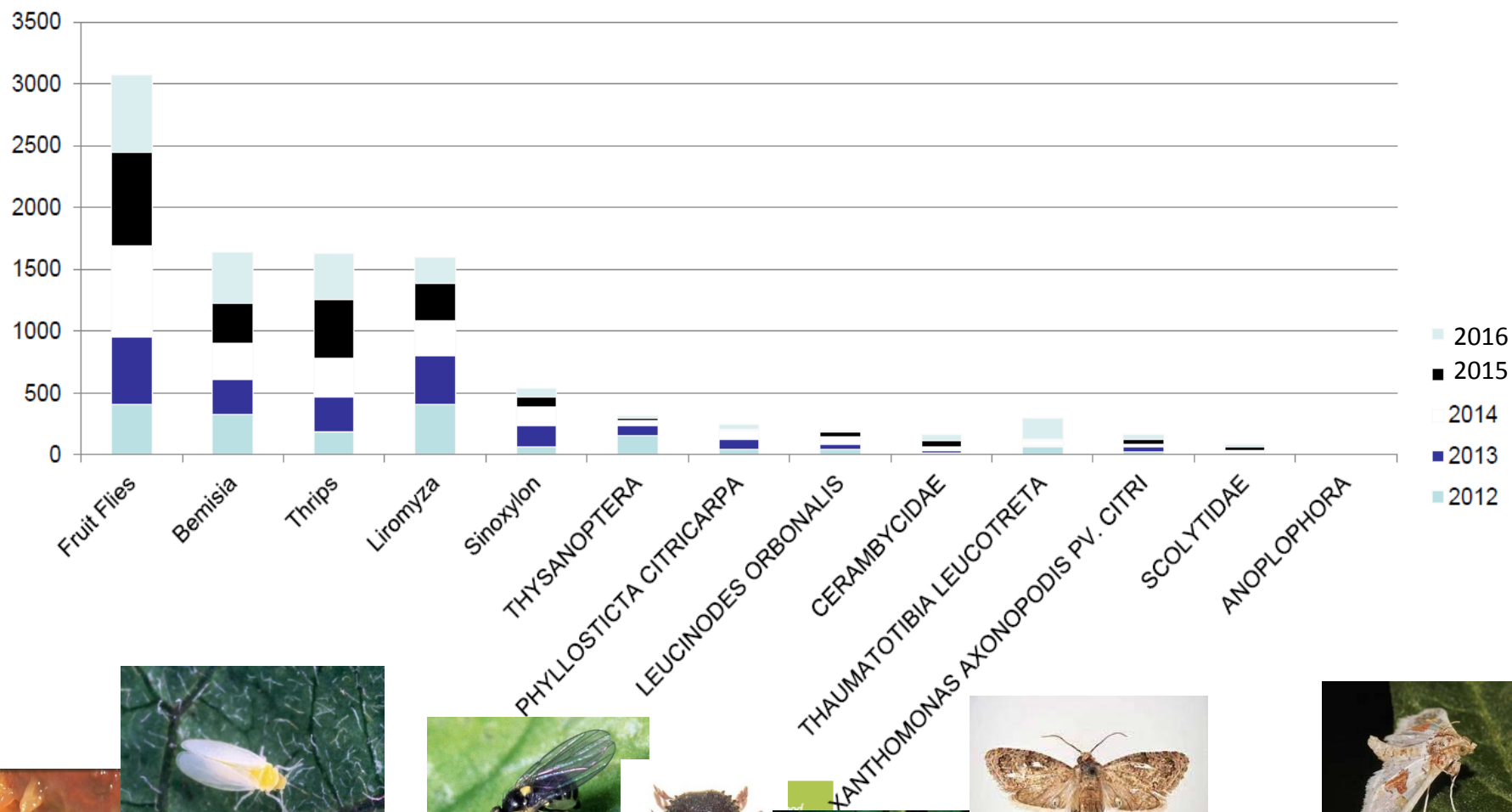

Zadržené zásilky v rámci dovozu a vnitřního trhu - EU

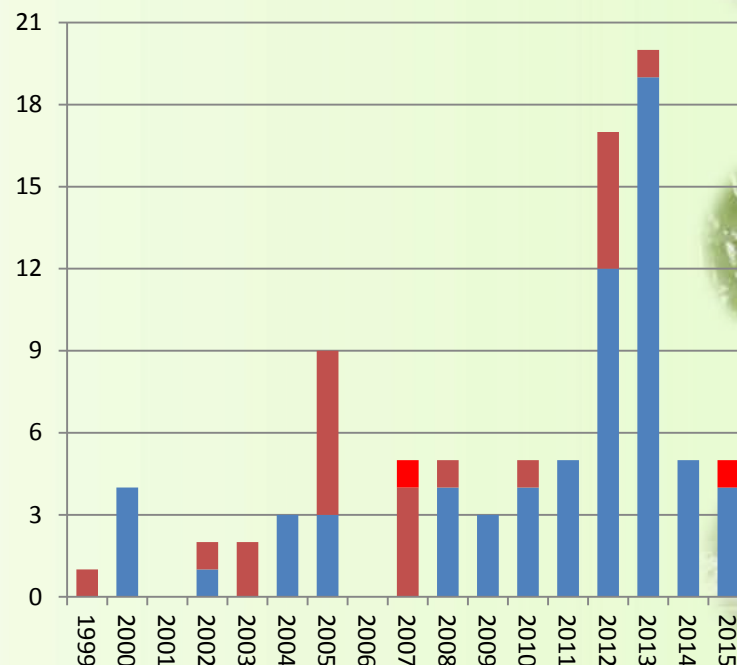
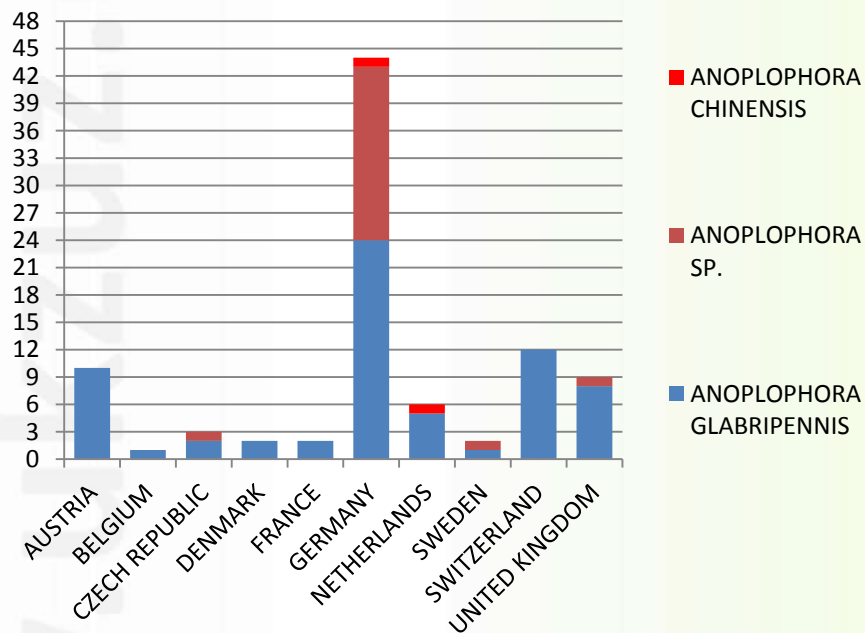

Zadržené zásilky – záchyty škodlivých organismů

Zadržené zásilky – dřevěný obalový materiál

EUROPHYT

Country of Export	Commodity	Plant Species	Harmful Organism	No. of Interceptions
INDONESIA	INTENDED FOR PLANTING : NOT YET PLANTED	LUDWIGIA SP.	BEMISIA TABACI	1
	OTHER LIVING PLANTS : FRUIT & VEGETABLES	CITRUS HYSTRIX	XANTHOMONAS CITRI SUBSP. CITRI	1
			XANTHOMONAS SP.	1
		MANIHOT ESCULENTA	BEMISIA TABACI	2
		PSIDIUM GUAJAVA	BACTROCERA DORSALIS	1
INDONESIA			Sum:	6

Country of Export	Commodity	Plant Species	Harmful Organism	No. of Interceptions
JAPAN	INTENDED FOR PLANTING : BONSAI	JUNIPERUS SP.	GYMNOSPORANGIUM ASIATICUM	1
		PINUS PENTAPHYLLA	LEPIDOPTERA	2
		PINUS SP.	XIPHINEMA SP.	1
	OTHER LIVING PLANTS : CUT FLOWERS AND BRANCHES WITH FOLIAGE	EUSTOMA GRANDIFLORUM	LIRIOMYZA BRYONIAE	1
	OTHER LIVING PLANTS : FRUIT & VEGETABLES	PERILLA FRUTESCENS VAR. CRISPA	BEMISIA TABACI	1
JAPAN			Sum:	6

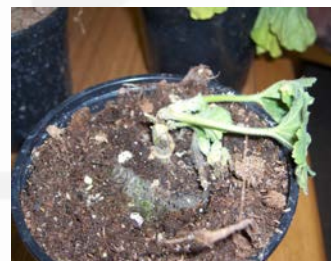

Záchyty ČR

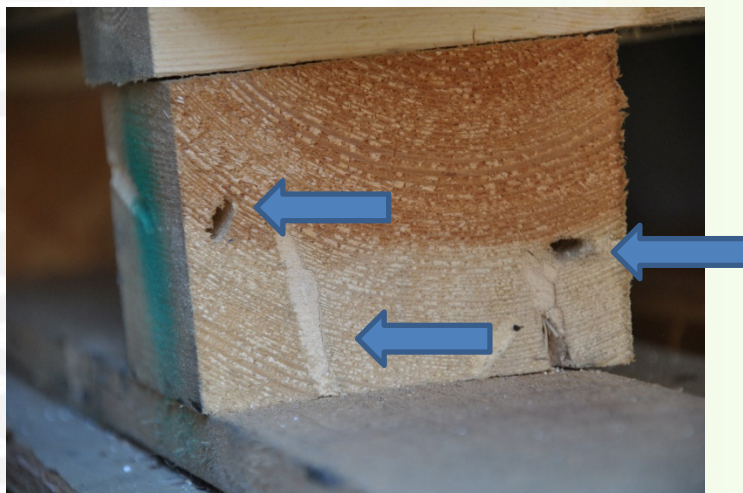

Záchyty ČR

Kontroly dřevěného obalového materiálu – spolupráce s Celní správou

450 kontrol ročně/závady

Opatření z důvodu výskytu ŠO nebo neplnění povinností

Fyzikální ošetření

Uložení na skládku

Fumigace

Štěpkování

Spálení

Děkuji za pozornost.

